

Elhunyt Bodor Károly elvtárs

Hatvanhárom éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt Bodor Károly elvtárs, az MSZMP szegedi járási bizottságának tagja, a Csongrád megyei Gabonafeldolgozó és Feldolgozó Vállalat nyugalmazott igazgatóhelyettese. Tizenegy éves volt, amikor édesapja elesett az első világháborúban, s ettől kezdve maga kereste családjá kenyerét. Előbb mezőgazdasági cselédként, majd pedig hosszú éveket töltött a vándorló dorozsmai téglavérőként. Életének útja már kora ifjúságában összekapcsolódott a kommunista mozgalommal. A harmincas években megalapította a Földmunkások Országos Szövetségének dorozsmai szervezetét, melynek mindvégig titkára volt. 1944-ben a felszabadulást követő napokban kifogyhatatlan lelkesedéssel szervezte a Magyar Kommunista Pártot. Ő a dorozsmai pártszervezet titkára, később pedig — a területrendezésig — az MKP dorozsmai járási bizottságának titkára is. A csendes szavú, melegszívű Karsai bácsi szinte egész Csongrád megye népe ismeri, szerette. 1956-ban, mint a munkásörög tagja, maga is fegyvert fogott a népi hatalom védelmében. Három évvel ezelőtt vonult nyugállomásra, pihenni azonban nem

tudott. Cselekvő közéleti emberként örizzük meg emlékeit. Tulajdonosa volt a Szocialista Munkáért Erdemremnek, s megkapta a Szocialista Hazáért Erdemrendet is.

Bodor Károly elvtársat az MSZMP Csongrád megyei bizottsága és a járási pártbizottság saját halottjának tekinti. Temetése csütörtökön délután 3 órakor lesz a kiskundorozsmai temetőben.

„Szagos” Symphonia

A Symphoniát kedvelő dohányosok az utóbbi napokban sokat bosszankodtak, amiért az üzletekben és dohányboltokban, vendéglőkben vásárolt cigaretták élvezhetetlenek. Sajátságos penészíz érződik rajta, noha a dohányon nem venni észre semmiféle elváltozást. Bárhol vásárolt is a Symphoniát kedvelő, pórul járt. A 4 forint 50-est egyszerűen kidobta olyan áruért, amely méltatlan a Sátoraljaújhelyi Dohánygyár eddigi hírnevéhez. Tóth Lajosné, a szegedi dohányelosztó vezetője elmondta, hogy hozzájuk is

Automatizálási konferencia

Kedden a Technika Házában Kiss Árpád, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke nyitotta meg az 5. országos automatizálási konferenciát. A mintegy 400 hazai és 25 külföldi résztvevő öt napon át tárgyalja meg ennek a rendkívül gyorsan fejlődő tudományterületnek az időszerű kérdéseit.

A konferencia első napján ugyancsak a Technika Házában megnyitották az automatizálással foglalkozó szakkönyvek kiállítását.

A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás

Festményregeteg, szoborerdő, grafika-kavalkád: 360 művész 750 alkotása. A szombaton a budapesti Műcsarnokban megnyitott XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítást nézve elsőként erre, a tárlatméréteket nézve feltétlenül kozmikus számra gondol a látogató. S mindjárt arra is: van-e valóban 360 olyan reprezentáns művészünk, akinek munkája az ország legnagyobb bemutatójának termeibe illik, s ami abból következik, született-e a jubileumi — s minden szempontból nagyszerű — X. kiállítás óta ilyen nagytömegű festmény-, szobor-, illetve grafikaremek.

Az ösztönös és feltétlenül indokolt kérdésre a tárlatőrás megtekintése ad választ. Egy határozott és nyomatékos választ amely közli: nincs 360, első vonalba sorolható alkotónk, s az elmúlt néhány év alatt nem is került ki a műtermekből 750 új ilyen vagy olyan műfajú, magas színvonalat jelző, eredeti tehetséget igazoló remek.

A fenti kijelentést persze igazolni kell! Mondjuk el igazolásképp, mi is látható tulajdonképpen a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon.

Az első terem jobbára a legidősebb legnevesebb alkotóké. Czobél Béla, Kmetty János, Bernáth Aurél képei mellett Pátzay-, Ferenczy Béni-szobrok sorakoznak. Ezek az alkotások feltétlenül rangos művek, mégis inkább igazolásként, semmint meglepetésként hatnak. Ugyancsak az első terem ad otthont néhány fiatalabb művésznek — Kiss István, Barta László, Kokas Ignác, Kondor Béla, Mészáros Dezső — munkáinak. Az ő esetükben is érvényes az iménti megjegyzés, hiszen izgalmas újdonsággal, igazi meglepetéssel lényegében csak a Szegedről elszármazott Mészáros Dezső Amerigo Tot-portréja szolgál. (A Rómában készült, éppen drasztikus elrajzolságával karakteres bronzeitet követően a tárlatnyitás előtt maga a világhírű — magyar származású — szobrászmű-

Marosán László: Nővérek

vész hozta el Budapestre; így a bejárat mellett látható munka még a katalógusban sem szerepel.)

A következő terem a vásárhelyiek primátusát magán viselő alföldi művészetét. Németh József, Szurcsik János, Kurucz D. István jellegzetes vásznai között — végre a Műcsarnokban is méltó helyen — ott robbannak-vibrálnak a nemrég elhunyt, s lényegében csak halálakor felfedezett-elismert Kohán György hatalmas képei is. E csoportosításnak egy szakmai körökben már jólismert, de a szó szerint értett „nagy” közönségnek még bizonyára ismeretlen fiatal vásárhelyi művész, Fejér Csaba a meglepetése: Szalay Ferenc Esküvőjét közrefogó, két, szürkében lebegő képét csak a kivételes műveknek kijáró örömmel lehet fogadni.

A harmadik teremben a tehetségeket már bizonyított, elismert alkotók képei-szoborai sorakoznak, ugyanazt a hangulatot árasztva, mint az első csarnokban látottak: biztosan érvelnek, de fel nem rúgnak. Talán Patay László három hatalmas képétől kapunk a megszokottnál valamivel többet; főképp Mene-

külő című vásznan időzik hosszabban tekintetünk.

A terem végén a kupolacsarnokban a nagyméretű, köztérre szánt szobrok és a freskóvázlatok kaptak helyet. Barcsay Jenő jólismert mozaikképe mellett ide sorolták Szalay Ferenc ugyancsak jólismert — Szegedre készült — freskójának rajzos változatát is. E terem névén Melocco Miklós Pávája. Ez a bizonyára még sokszor és sokfelé emlegetett alkotás — a művész Terhes nő című szobrával együtt — ismét szívesen látott bizonyítéka egy nem mindennapi tehetségnek.

A „főterem” két oldalán húzódo helyiségekben a kisebb teret igénylő grafikák, kisplasztikák, akvarellek sorakoznak. Éppoly sűrűn és éppoly kevés meglepetéssel, mint az iméntiek. Mire a megfáradt tárlatlátogató ideér, már jóformán csak a kiállítók nevét tudja elolvasni; arra, hogy magukat, az egymás mellett, felett látható műveket is megnézze, már egyszerűen képtelen. A bevezetőben használt erdő-hasonlatot ismét elővéve: a két oldalsó terem sor már maga a bokrokkal, cserjékkel sűrűn benőtt csalitos.

S folytassuk itt, az elfárasztó szűrségénél! Sokkal jobb szolgálatot tettek volna a rendezők, ha a már-már enciklopédikus teljesség helyett egy kevesebb művel számoló, kritikusabban kiválogatott gyűjteményt tárnak a látogatók elé. Ha megkritikálják a ligeteket, ha parakosztják a csalitos. Ha utakat kijelölve láthatóbbá teszik az igazi értékeket, ha „ágyásokat” képezve karakteresebb képét adják a mai magyar képzőművészetet meghatározó iskolának.

Befejezésül még egy dolog: érthetetlen is, elszomorító is, hogy a szegedi alkotókat mindössze egy kiállító képviseli: Tóth Sándor érmei-plakettjei mellett ugyanis hiába keresnénk más „hazai” fogantatású munkát. Különösen akkor elgondolkodtató ez, amikor a szomszédos Vásárhely oly nagy számban és oly nagy sikerrel reprezentálja a maga művészetét.

AKÁCZ LÁSZLÓ

Horogkeresztre feszítve

Mathis, a festő hazai bemutatója Szegeden

Értékes magyarországi bemutatóra készül a Szegedi Nemzeti Színház. Az operatársulat április 20-án Paul Hindemith-nek, századunk kiemelkedő német komponistájának a harmincas évek elején írt Mathis, a festő című operáját viszi színpadra. Maga a mű 1938-ban Zürichben került először közönség elé, Hitler Németországában az elfajzott művészetek — entartete Kunst — sorába számúve tagadták meg tőle a nyilvánosságot. Csúpan a nyitányból, a hetedik és a hatodik kép zenei anyagából komponált szimfónia hangzott el; Furtwängler mutatta be a berlini Filharmoniaiával. Az opera csak 1946-ban jutott vissza német színpadra, s hazánkban először most kerül műsorra. A fővárosi operában korábban ment már Hindemith kisoperája, a tréfás cselekményű Oda és vissza, de nagyobb operáival, a Cardillac-kal, A világ harmóniájával és persze a Mathis-szal még tartoznak operaegyüttesünk a magyar közönségnek.

A Mathis Szegeden debütál. Karmestere, Vaszy Viktor nem először nyúl bátor kézzel a műfaj modern produktumaihoz. A Danton halála, Eljegyzés a kolostorban, Három narancs szerelme, Pásztoróra, Bajazid bég, Ero — valamennyi először a szegedi színházban jutott a hazai publikum elé. A dirigens így jellemzi Hindemith operáját:

Erősen szimfonikus gondolkodású mű. Hindemith a modern zene kiváló teoretikusa, bizonyítja ezt élete végén kidolgozott elméleti munkája, az Unterweisung im Tonsatz is, ahol a felhangrendszer bonyolult elemzésével mondja el: „miért kell a hangok legvadabb zürzavarában is rendnek uralkodnia, s ezt a rendet miért nem lehet már az öröklött eszközökkel fenntartani”. Teoretikus beállítottsága erősen ott kísért a partitúrában, a drámai helyzetekhez logikai úton közelít, amit mesterien kapcsol egybe az érzelmi fűtöttség-

gel. Előadásunkban a darabot mozgalmassá tesszük, hogy a szituációk feszültségét minél erőteljesebben kihasználjuk. Az énekesek számára komoly nehézséget jelentett a zene szokatlan harmóniai szövete, de fáradságot nem kímélve kerestük előadói stílusát, amihez gyakorlatunk még nem volt.

A darabot Bozóky István, a színház főrendezője állítja színpadra. Feladata sokrétű, hiszen az opera főhősét, az isenheimi oltár XV. századi zseniális alkotóját, Mathias Grünewaldot Hindemith az egy évszázaddal későbbi aschaffenburgi Mathis festővel azonosítja, s a német parasztháború történetével saját korához szól.

Hindemith arról beszél, hogy a művészek hivatása van — fűzi hozzá Bozóky István —, amit az ember és az igazság keresése mellé kell állítani. Ebből adódik konfliktusa a társadalommal — Mathisnak, Hindemithnek egyaránt. Legfőbb problémánk, hogy a XVI. század elejére komponált cselekmény a harmincas évek Németországának talán játszódnak, az emberek botladoznak, ahogy a fasizmus beszélik lábuk alá, oda-félszkelődik gondolataikba. Olyan színpadot teremtünk, hogy az allegória a figurákon tett erőszak nélkül is világossá váljék, a terjedő fasizmus kíméletlen jelenléte, a horogkeresztre feszített ember legyen a színen. Eh-

hez konstruáltuk a színpadot, a hitleri korra jellemző akciókat, jeleket, hogy Grünewaldot is megidézzük, Hindemithet is, és a színeszi munka tükrözze: a mai kor emberének szól. A zenei-akusztikai látásmódot sajátosan ötvöztük a festői-vizuális szemponttal, a két korszakot grünewaldi képzőművészeti elemek hidalják át, alapdíszetben az isenheimi oltárképről ránk meredő megfeszített, mégtört, megalázott ember, a megcsalt nép néz alá.

Az előadás címszereplője Gyimesi Kálmán lesz, s a többi szerepekre a társulat legjobb szolistái kerültek.

Nikolényi István

Képernyő

„Ha nem halok meg szintén valami „baleset” következtében, tovább harcolok, amíg le nem tartóztatom az igazi tetteseket.” Ezt a nyilatkozatot tette március 14-én Jim Garisson, Nem Orleans város főügyésze, aki a Kennedy-gyilkosság igazi körülményeinek felderítésére, az igazi tettesek felkutatására és törvény elé állítására indított nyomozást vezet. Ennek eddigi történetére, dokumentumaira épül Geszti Pál és Gimes György új tévéfilmje. Jim Garisson a filmben John Harrisonnak hívják, és Sinkovits Imre alakítja virtuóz színészi eszközökkel, minden részletre kiterjedő figyelemmel.

Mit tudtunk meg az első részről? Egy szállodai szobában megölik Delilah Kerr (Pécsi Ildikó) sztriptíztáncosnót. Az ügyet Murvich (Bárdy György) ügyészségi főnyomozó veszi kézbe. Kerr halála után egy nappal meggyilkolják Ticker (Kozák László) Kerr második férjét, aki az elmúlt nap eseményeiről vallomást tett az ügyészségen. A gyilkosság egyik szervezője Jim Bliss (Molnár Tibor), akit Clay Blow üzletember (Várkonyi Zoltán) három hónapra Hawaii-ba küld. Bill Ticker azelőtt Dallasban élt. Ugyancsak Dallasban, Jack Rubx sztriptízbárjában működik a dallasi rendőrség egy különleges csoportja, „Az aranykesztyű lovagjai” ökölvívó csapat címen. Vezetőjük egy bizonyos Rach százados.

Az aranykesztyű lovagjai

Hogy Rach századosnak mennyi köze van a történetekhez még nem tudhatjuk. A második részben tovább bonyolódott a cselekmény. Harrison Lusiana City kerületi ügyésze a következő eseményekről számolt be Belgravia (Keres Emil) olasz újságírónak: Murvich főnyomozó gyanússá vált. Próbatéren kölcsönkérte és Dallasba küldte az ügyész Clifford nyomozót (Kovács István). De Clay Blow is részen van, és a fiatal ember után küldi Khatrint (Moór Mariann), egyik emberüket, aki később szem elől tévesztja Cliffordot, és meglátogatta szeretőjét Sen Tod (Buss Gyula) dallasi újságíró. Ezért Dew Tecry (Körömdi János) alaposan leszidja, aki szintén Blow „bandájába” tartozik. Ezt a beszélgetést azonban Harrisonék is lehallgatják, és Tecry alig tud megmenekülni előlük. Tévedéseik miatt Blow, Tecryt és Khatrint eltűnteti. Blow felkeres egy bizonyos Kenneth nevű úriembert (Inke László) és társát (Tomaneck Nándor), akik bizonyára Blownál is tekintélyesebb emberek, mert figyelmeztetik Blowt: 1963. november 22-én meg tudták menteni, sőt érdekük volt, de megegyezés nem áll módjukban.

Nehéz feladatra vállalkozott a két író, és Keleti Márton, a film rendezője. 1963. november 22-én az évszázad egyik leghomályosabb, és egyik letragikus-

sabb, világtörténelmi jelentőségű merénylete történt. Könnyen az a vád érheti a film alkotóit, hogy a világtörténelem egyik legjelentősebb eseményéről kimit készítettek. Es ez szinte elkerülhetetlen; hiszen a bűncselekményeket nyomozással szokás kideríteni, a gyilkosok pedig újabb gyilkosságokat követnek el, hogy el-tűntessék a nyomokat. Ez a két dolog viszont a krimi elsőrendű ismérve. Ha a film alkotói logikailag világosan és precízen akarják felépíteni a cselekményt, nem terjedhet ki figyelmük bonyolult társadalomábrázolásra.

Egy ötrészes filmről az első két rész alapján még nem lehet véleményt mondani, hiszen csak a végén derülnek ki az esetleges logikai bukfencok, naivitások. Egyelőre minden precíznek és logikusnak látszik. A film szerzői érthetőségre és a szituációk tisztázására törekednek. Ezt a célt szolgálta a második rész elején az a dialógus, amelyet Harrison feleségével folytat, és amelyben lényegileg az első rész történetét meséli el.

A figurákat kitűnő színészdárga eleveníti meg. Kitűnő stílusérzékkel, könnyed eleganciával érdekes és szuggesztív figurákat teremtettek.

Csernák Árpád

SZERDA,
1968. APRILIS 17.

DEL MAGYARORSZAG 5